

ОРГАНІЗАЦІЯ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ В НАВЧАЛЬНИХ МАЙСТЕРНЯХ З ОБСЛУГОВУЮЧОЇ ПРАЦІ

Організована таким чином продуктивність змінює і діяльність студента (він перестає бути учнем у повному значенні цього слова), і викладача (він вже не традиційний оракул).

Показниками продуктивності для студента є індивідуальний інтерес, кооперація і партнерство, самостійність та відповідальність, а для педагога – консультування та підтримка студента, взаємодія з ним, створення сучасного навчального підґрунтя, забезпечення умов для продуктивної діяльності індивіда та групи.

Це навчання орієнтоване на свободу студента і його самопізнання, творчість як основу організації всіх занять (поза творчістю заняття перетворюється в механічну процедуру), пріоритет не інтересів професії, а інтересів особистості. Навчання створює цінність життя студента через ціннісну трудову діяльність, а активність – природна властивість людини, яку потрібно постійно стимулювати. Трудова школа – це не школа ручної праці, а сукупне створення всіма загального продукту, рівність усіх в діяльності. Навчання прямує від практики до абстракції, від досвіду до поняття, а не навпаки, як це намагається зробити традиційна школа.

Проведене дослідження дозволяє зробити **висновок**, що індивідуалізація конструкторсько-технологічної підготовки майбутніх учителів трудового навчання забезпечується комплексним використанням цілого ряду методик, сутність яких викладено в даній статті.

1. Гузев В. В. *Образовательная технология: от приема до философии.* – М.: Сентябрь, 1996. – 112 с.

2. Козловська І. М. *Теоретико-методологічні аспекти інтеграції знань учнів професійно-технічної школи, дидактичні основи. Монографія / За ред. С. У. Гончаренка.* – Львів: Світ, 1992. – 302 с.

3. *Педагогічні технології у неперервній професійній освіті: Монографія / С.О.Сисоєва, А.М.Алексюк, П.М.Воловик, О.І.Кульчицька та ін.; за ред. С.О.Сисоєвої.* – К.: ВППОЛ, 2001. – 502 с.

4. Селевко Г. К. *Современные образовательные технологии: Учебное пособие: М.: Народное образование, 1998.* – 256 с.

5. Яценко Т.С. *Теорія і практика групової психокорекції: Активне соціально-психологічне навчання.* – К.: Вища шк., 2004.

Лариса Дікарева, старший викладач кафедри машинознавства та методики викладання технічних дисциплін
Бердянського державного педагогічного університету

ОРГАНІЗАЦІЯ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ В НАВЧАЛЬНИХ МАЙСТЕРНЯХ З ОБСЛУГОВУЮЧОЇ ПРАЦІ

Проблема підвищення рівня і якості професійної підготовки студентів, які навчаються за спеціальністю “Трудове навчання”, може бути розв’язана шляхом відповідної організації навчального процесу, використання методу наочності у навчальному процесі та різноманітних наочних засобів. Наочність значною мірою впливає на ефективність навчального процесу, виконуючи при цьому навчальну, виховну та розвивальну функції. Як засіб навчання, наочність оптимально поєднує теоретичні та практичні компоненти знань.

Постановка проблеми. Перспективний пошук шляхів розвитку школи – це насамперед використання сучасних досягнень психолого-педагогічних наук, інновацій у праці вчителя, організація навчання і виховання в школі, які покликані забезпечити формування і творчий розвиток кожного учня.

Для того, щоб досконало оволодіти педагогічною професією, необхідно знати, які методи навчання треба застосовувати у кожному конкретному випадку, які з них дають найкращі

результати, використання яких наочних посібників є більш ефективним. Правильно підібрана наочність забезпечує відображення суттєвих сторін виучуваних об’єктів, явищ і процесів у найбільш простій та доступній для сприймання формі.

Водночас практика свідчить, що вчитель не завжди використовує можливості навчальних занять для ефективного навчання учнів, розвитку їх самостійності, ініціативи, творчості.

Під наочністю в педагогічній науці розуміють

ОРГАНІЗАЦІЯ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ В НАВЧАЛЬНИХ МАЙСТЕРНЯХ З ОБСЛУГОВУЮЧОЇ ПРАЦІ

більш широке поняття, ніж просто зорове сприйняття. Це і слухове, і сприйняття на дотик. Принцип наочності передбачає передачу навчального матеріалу на основі безпосереднього сприйняття учнями об'єктів та явищ, які вивчаються.

Наочність значною мірою впливає на ефективність навчального процесу, виконуючи при цьому навчальну, виховну та розвивальну функції. Як засіб навчання, наочність оптимально поєднує теоретичні та практичні компоненти знань.

За таких умов актуалізується потреба розробки системи засобів наочності та впровадження методу наочності в процес професійної підготовки студентів.

Це стало причиною пошуку відповіді на питання, як підвищити рівень і якість професійної підготовки студентів, які навчаються за спеціальністю "Трудове навчання".

Мета статті: розкрити методичні особливості організації практичної підготовки студентів з використанням системи наочних засобів навчання на заняттях з "Практикуму в навчальних майстернях з обслуговуючої праці".

Завдання статті: визначити ефективність впровадження методу наочності на заняттях з "Практикуму в навчальних майстернях з обслуговуючої праці" з метою управління навчальним процесом професійної підготовки студентів, які навчаються за спеціальністю "Трудове навчання".

Аналіз досягнень. Багаторічний досвід та психолого-педагогічні дослідження довели, що ефективність навчання залежить від ступеня залучення всіх чуттєвих органів дитини. Чим різноманітніші чуттєві сприйняття навчального матеріалу, тим міцніше він засвоюється. Ця закономірність уже давно знайшла своє відображення в дидактичному принципі наочності, який обґрунтували відомі вчені минулого – Я. Коменський, Г. Пестолоцці [2], К. Ушинський [7] та сучасності – Л. Занков [1], С. Перовський та ін.

Обґрунтовуючи принципи та методи навчання Я. Коменський відкрив "золоте правило дидактики", що вимагає залучити до навчання всі чуттєві органи людини. Ж.-Ж.Руссо звернув увагу на те, що з використанням наочності в навчальному процесі у дитини швидше і ефективніше розвиваються такі психічні процеси, як відчуття, сприйняття, уява, мислення [5]. На його думку, ефективнішим методом сприйняття під час використання наочності є спостереження. Г.Пестолоцці довів необхідність поєднувати використання наочності зі спеціальним розумовим

формуванням понять [2]. К. Ушинський з цього приводу говорив наступне: "Вчить дитину яким-небудь п'яти невідомим йому словам, і вона буде довго і марно мучитися над ними; але зв'яжіть з картинками двадцять таких слів і дитина засвоїть їх на льоту" [7, 78], Л. Занков досліджував варіанти поєднання слів з наочністю [1].

Виклад основного матеріалу. Наведені положення класичної дидактики зберігають своє наукове значення і для сучасного навчання. Дидактичний принцип наочності є провідним у навчанні, але його, як і в пізнанні, потрібно розуміти ширше, ніж можливість зорового сприйняття.

Метод наочності знайшов дуже широке застосування на заняттях у навчальних майстернях. Насамперед слід зауважити, що унаочнення в трудовому навчанні є однією з головних умов правильної організації навчального процесу, бо зміст останнього постійно пов'язаний з реальними об'єктами і процесами. Вивчення цих об'єктів і процесів неможливе без ознайомлення з їх будовою або умовах, у яких вони протікають. Тому, як правило, на кожному занятті широко використовують наочність. Це можуть бути натуральні об'єкти, їхні моделі, роздавальний матеріал, таблиці, діапозитиви, кінофільми тощо.

Програма модуля "Ручна та механічна обробка тканини", який входить до складу "Практикуму в навчальних майстернях з обслуговуючої праці", спрямована на отримання студентами початкової конструкторсько-технологічної підготовки, ознайомлення з елементами проектної діяльності під час створення виробів із текстильних матеріалів. Модуль включає вивчення основ текстильного матеріалознавства, швейного устаткування, конструювання та моделювання виробів, їх розкроювання та пошиття.

Під час вивчення матеріалу з конструювання та моделювання швейних виробів передбачається залучити студентів до всіх основних видів проектно-конструкторської діяльності: вибір або розробка моделі для виготовлення, виконання ескізу та опис моделі, побудова креслення та виготовлення лекал, раціональний розклад креслень на тканині та розкрій, вибір технологічної послідовності обробки окремих деталей та вузлів виробу.

Для дослідження ми обрали одну з тем модуля "Технологія виготовлення поясних виробів". При вивченні цієї теми студенти повинні засвоїти ряд нових понять: виточка, глибина і довжина виточки, фасон, силует тощо. Також вони знайомляться з видами поясних виробів, у ході бесіди з'ясовують,

ОРГАНІЗАЦІЯ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ В НАВЧАЛЬНИХ МАЙСТЕРНЯХ З ОБСЛУГОВУЮЧОЇ ПРАЦІ

як класифікується одяг за цільовим призначенням, способом застосування, які вимоги ставляться до одягу. Узагальнюються, доповнюються і систематизуються знання про одяг.

Визначаючи важливість наочного методу навчання, ми вважаємо, що головною умовою забезпечення ефективності професійної підготовки студентів з обслуговуючої праці є організація навчального процесу: застосування наочних засобів під час вивчення теми “Технологія виготовлення поясних виробів”. Ефективність реалізації наочного методу вивчається з метою управління навчальним процесом професійної підготовки студентів, які навчаються за спеціальністю “Трудове навчання”.

В основу спеціально організованої навчальної діяльності (формульований експеримент), спрямованої на підвищення якості навчання студентів з виготовлення одягу було покладено: художнє проектування одягу (моделей спідниць) та їх художнє оформлення – модельєрська діяльність, розробку конструкцій спідниць – конструкторська діяльність, виготовлення спідниць – технологічна діяльність. Запропоновані етапи навчально-творчої діяльності на уроках з обслуговуючої праці включають два складники:

- компонент, який визначає структуру змісту заняття, висуває нові основні вимоги до знань, умінь і навичок;
- комплекс наочних засобів, що містить:
 - види тканин;
 - види класичних та сучасних спідниць – готові вироби (моделювання);
 - плакати щодо побудови креслень (конструювання);
 - інструкційні карти щодо різних способів обробки окремих деталей та вузлів (технології);
 - навчально-творчі завдання, спрямовані на виявлення й розвиток модельєрських, конструкторських та технологічних здібностей учнів.

Таким чином, кожний етап навчальної діяльності, включаючи контроль знань, умінь і навичок, забезпечено різноманітними наочними засобами.

Особливість запропонованих етапів діяльності полягає у тому, що вони мають відкритий, динамічний характер і зорієнтовані на творчу співпрацю вчителя й учня. Це означає, що кожний наступний етап може змінюватися й варіюватися у процесі взаємодії двох суб'єктів навчальної діяльності. Запропонована структура діяльності була реалізована під час проведення навчального експерименту.

Проведення програми досліджень передбачало перевірку ефективності застосування методів та засобів наочності на заняттях з “Практикуму в навчальних майстернях з обслуговуючої праці” за темою “Технологія виготовлення поясних виробів”, а також пошук шляхів та умов їх вдосконалення.

Було висунуто припущення, що рівень підготовки (якість і кількість знань та умінь, розвиток творчих здібностей тощо) підвищиться в разі впровадження різноманітних методів та засобів наочності.

Контрольна група, на відміну від експериментальної, навчалася за програмою заняття, яка не мала достатньої кількості наочних засобів з даної теми.

Програма дослідження містила декілька етапів. Перший етап передбачав активну роботу викладача і студентів: цілісна подача матеріалу, використання повідомлень окремих студентів, заздалегідь підготовлених з даного питання, а також засвоєння й використання прийомів художнього проектування моделей одягу (в процесі розробки різних моделей спідниць). Цей етап супроводжувався застосуванням розроблених плакатів, моделей, стендів.

Другий етап був пов'язаний з конструюванням спідниці. Він передбачав визначення розрахунків, прийомів побудови креслень (у процесі розробки конструкції виробу й технічного оформлення креслень). Під час художнього проектування виробу закріплювалися графічні вміння й навички, а в процесі виконання побудови креслень формувалися конструкторські вміння й навички. Одночасно викладач проводив опитування студентів за спеціальними картками-завданнями, за допомогою яких він не лише перевіряв рівень знань, а й визначав ступінь підготовленості до виконання конструкторського завдання і технічного моделювання. Така організація роботи заощаджувала час щодо формування творчих здібностей на наступному етапі, котрий передбачав виконання завдання з художнього (у процесі модельєрської діяльності) і технічного конструювання моделі (у процесі конструкторської діяльності). Цей процес проходив майже без втручання викладача.

На останньому етапі – технологічному, студенти вивчали послідовність виготовлення спідниці, де застосовувалися різні інструкційні та технологічні картки.

Таким чином, у процесі роботи аналізувався вплив запропонованих етапів навчання, де використовувався комплекс наочних методів та засобів навчання на рівні формування знань, умінь

PDF created with pdfFactory Pro trial version www.pdffactory.com